

O fungovaní európskych inštitúcií

PRINCÍPY (SPOLU)ROZHODOVANIA

Európska únia
Európsky sociálny fond

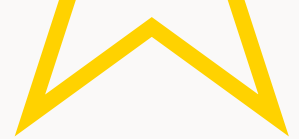
Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

APOS

Asociácia pre občiansku spoločnosť

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Informačná brožúra pre menej rozvinuté regióny o rozhodovaní na európskej úrovni.

Táto informačná brožúra je súčasťou série materiálov, ktoré vznikajú v rámci projektu „Participácia ako kľúč k modernej verejnej správe“, ktorý realizuje Asociácia pre občiansku spoločnosť. Všetky užitočné informácie o projekte nájdete na webovej stránke www.oeuropa.sk. Cieľom projektu, je zvýšiť záujem širokej verejnosti vo vybraných slovenských krajoch o témy fungovania verejnej správy na Slovensku, ale aj v Európe. V sérii brožúr sa postupne dozviete o tom, ako fungujú európske inštitúcie, ako si volíme svojich zástupcov do Európskeho parlamentu, aký dopad na Slovensko majú európske politiky alebo aké sú hlavné princípy fungovania verejnej správy.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Efektívna verejná správa.

Kto je kto v EÚ

V Európskej únii fungujú okrem Európskeho parlamentu, ktorému je venovaná samostatná brožúra, ďalšie tri kľúčové inštitúcie, Európska rada, Rada Európskej únie, a Európska komisia. Popri štyroch hlavných agentúrach fungujú v EÚ desiatky menších agentúr, akými sú napríklad Európska lieková agentúra v Amsterdame až po Európsku agentúru práce, ktorej sídlo sa pripravuje v Bratislave.

EÚ funguje na dvojkomorovom princípe pri tvorbe legislatívy. Podobne ako fungujú systémy vo Veľkej Británii, Spojených štátoch amerických ale aj v susednej Českej republike. Komory prijímajú väčšinu legislatívy spoločne.

1. RADA EURÓPSKEJ ÚNIE (RADA EÚ)

Rada Európskej únie je popri Európskom parlamente druhou legislatívnou inštitúciou, ktorá reprezentuje jednotlivé členské štáty. Rada EÚ zasadá v rôznych konfiguráciách, podľa toho aký typ legislatívy je predmetom rokovania. Napríklad ECOFIN - Rada pre hospodárske a finančné záležitosti rokuje o záležitostiach finančného sektora. Alebo Rady pre poľnohospodárstvo a rybnárstvo reguluje oblasť poľnohospodárstva.

Členmi rady sú ministri z jednotlivých členských krajín a príslušných ministerstiev. Slovenský minister financií je teda členom ECOFINu. Vo výsledku je úlohou jednotlivých členov chrániť a hájiť záujmy členských krajín, ktoré reprezentujú.

2. EURÓPSKA RADA

Akokoľvek čudne to môže pôsobiť, v štruktúrach EÚ funguje aj Európska rada (pozor, nejde o Radu Európskej únie). Je zložená z hláv štátov, ktorými sú prezidenti a prezidentky alebo predsedovia a predsedníčky vlád. Európska rada nastavuje politickú agendu EÚ (a smeruje Európsku komisiu v jej práci), vymenováva dôležitých predstaviteľov (vrátane svojho vlastného predsedu, predsedu Európskej komisie, jednotlivých komisárov a výkonnú radu Európskej centrálnej banky).

Najčastejšie prijíma svoje rozhodnutia jednodhlasne a berie ohľad na zachovanie suverenity členských krajín. Európska rada je "vysokou politikou EÚ" a zodpovedá za väčšie reformné iniciatívy v rámci EÚ (medzi výrazné patrí Lisabonská zmluva z roku 2007).

3. EURÓPSKA KOMISIA

Takmer vo všetkých oblastiach legislatívu pripravuje Európska komisia. Európska komisia je nadnárodnou výkonnou inštitúciou. Komisia reprezentuje záujmy Európskej únie ako celku, aj keď jej komisári a komisárky sú navrhovaní členskými štátmi. Slovenským eurokomisárom v posledných dvoch komisiách bol Maroš Šefčovič.

V novej komisii od roku 2019 zastáva Maroš Šefčovič pozíciu podpredsedu komisie pre medzi inštitucionálne vzťahy a prognózovanie. Od momentu vymenovania do pozície komisára alebo komisárky, nereprezentuje nový komisár/komisárka členský štát, z ktorého pochádza, ale spoločné záujmy celého spoločenstva. Nominácie na členov komisie sa po verejnom vypočutí schvaľujú v Európskom parlamente.

Komisia navrhuje pracovný plán, ktorý vychádza z politických priorít stanovených Európskou radou. Ďalšou dôležitou úlohou komisie popri legislatívnej činnosti je monitorovanie členských krajín pri dodržiavaní EÚ práva.

Spolurozhodovanie v EÚ

Kľúčom k pochopeniu toho ako sa tvorí európska legislatíva je práve „spolurozhodovanie“. Európska komisia, Rada EÚ aj Európsky parlament zohrávajú svoju rolu pri prijímaní nových európskych zákonov. Komisia navrhuje legislatívu. Ani Európsky parlament ani Rada EÚ nemôže prijať legislatívu bez súhlasu toho druhého. Často medzi Radou EÚ a Európskym parlamentom prebieha tzv. pingpong až do momentu, kým nenájdu vzájomne akceptovateľnú verziu. Existujú aj iné metódy rozhodovania ako napríklad „súhlas“ (consent), ktorý sa využíva pri opatreniach proti diskriminácii alebo „konzultácia“, ktorá sa využíva napríklad v oblasti spravodlivosti a v oblasti domácich záležitostí.

Legislatívny proces

Legislatíva je pripravovaná a navrhovaná Komisiou. Následne sa dostane do Európskeho parlamentu na prvé čítanie, kde je najprv prerokovaná v jednotlivých výboroch a až následne sa prerokuje v pléne parlamentu (pred celým parlamentom). Parlament rozhoduje jednoduchou väčšinou.

Legislatíva je následne posunutá na prvé čítanie do Rady Európskej únie, kde sa ňou zaoberajú ministri členských krajín, ktorí využívajú podporu pracovných skupín a Výboru stálych predstaviteľov (COREPER).

Hlasovanie kvalifikovanou väčšinou

V mnohých oblastiach sa v rade rozhoduje „kvalifikovanou väčšinou“, to znamená, že rozhodnutie je schválené iba ak ho podporí 55% členských štátov (16/28), ktoré zastupujú aspoň 65% populácie EÚ. Niektoré oblasti vyžadujú jednohlasné rozhodnutia (súhlas všetkých členských krajín) – napríklad zahraničná politika, daňové otázky a financovanie EÚ.

Kvalifikovaná väčšina je dôležitým prvkom pri integrácii v rámci EÚ a pri vykonávaní rôznych politík na európskej úrovni. Tento systém zabezpečuje, že väčšina štátov vie zabrániť spomaleniu integrácie zo strany menšieho počtu štátov. Nástrojom na takéto blokovanie rozvoja je napríklad princíp „veta“, ktorý pri hlasovaní kvalifikovanou väčšinou nie je možné uplatniť.

Ursula von der Leyen
Predsedníčka Európskej komisie

Postup prijímania legislatívnych aktov

Počet obyvateľov, ktorý sa používa ako základ na hlasovanie v Rade.

	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL NA OBYVATEĽSTVE EU (%)
NEMECKO	81 089 331	15,93 %
FRANCÚZSKO	66 352 469	13,04 %
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	64 767 115	12,73 %
TALIANSKO	61 438 480	12,07 %
ŠPANIELSKO	46 439 864	9,12 %
POLSKO	38 005 614	7,47 %
RUMUNSKO	19 861 408	3,90 %
HOLANDSKO	17 155 169	3,37 %
BELGICKO	11 258 434	2,21 %
GRÉCKO	10 846 979	2,13 %
ČESKÁ REPUBLIKA	10 419 743	2,05 %
PORTUGALSKO	10 374 822	2,04 %
MAĎARSKO	9 855 571	1,94 %
ŠVÉDSKO	9 790 000	1,92 %
RAKÚSKO	8 581 500	1,69 %
BULHARSKO	7 202 198	1,42 %
DÁNSKO	5 653 357	1,11 %
FÍNSKO	5 471 753	1,08 %
SLOVENSKO	5 403 134	1,06 %
ÍRSKO	4 625 885	0,91 %
CHORVÁTSKO	4 225 316	0,83 %
LITVA	2 921 262	0,57 %
SLOVINSKO	2 062 874	0,41 %
LOTYŠSKO	1 986 096	0,39 %
ESTÓNSKO	1 313 271	0,26 %
CYPRUS	847 008	0,17 %
LUXEMBURSKO	562 958	0,11 %
MALTA	429 344	0,08 %

SPOLU: **508 940 955**

HRANICA (65 %): **330 811 621**

Pozícia rady a druhé čítanie

Rada EÚ môže schváliť legislatívny materiál (spolu s úpravami z Európskeho parlamentu) alebo môže schváliť materiál aj s vlastnými úpravami, kedy vytvára „pozíciu Rady EÚ“. Po úpravách v rade sa materiál vracia späť do Európskeho parlamentu na druhé čítanie. Európsky parlament môže akceptovať pozície rady EÚ a schváliť materiál. Rovnako môže Európsky parlament urobiť dodatočné úpravy a poslať materiál na druhé čítanie do rady EÚ. V prípade, že Európsky parlament materiál zamietne, jedinou možnosťou je, že Európska komisia pripraví nový legislatívny návrh.

Po úpravách Európskeho parlamentu v druhom čítaní dostane Rada EÚ aj „názor“ (opinion) Európskej komisie, ktorá hodnotí navrhnuté úpravy. Ak je názor komisie na úpravy navrhnuté v Európskom parlamente negatívny, Rada EÚ môže materiál schváliť iba jednohlasne. V prípade, že materiál sprevádza pozitívny „názor“ komisie, na jeho schválenie v rade stačí kvalifikovaná väčšina.

Zmierovací výbor a skorá dohoda

Ak Rada EÚ nemôže prijať pozíciu Európskeho parlamentu, zvolá sa zmierovací výbor. V tomto výbore Rada EÚ a Európsky parlament prerokujú text a snažia sa dospieť k dohode. Ak sa podarí dospieť k dohode, materiál sa schvaľuje v Rade EÚ aj v Európskom parlamente. Ak k dohode nedospjú a materiál odmietne buď Európsky parlament alebo Rada EÚ, legislatíva sa považuje za neschválenú.

Pri veľkom množstve legislatívy sa dá predísť posúvaniu materiálov z Európskeho parlamentu do Rady EÚ a naspäť prostredníctvom tzv. „skorej dohody“ (early agreement). V tomto prípade sa Európska komisia, Rada EÚ aj Európsky parlament stretnú neformálne v tzv. trialógu a k spoločnej dohode dospejú ešte pred prvým čítaním materiálu.

Súbor nástrojov EÚ

	ADRESÁTI	ÚČINKY
NARIADENIA	Všetky členské štáty, fyzické a právnické osoby	priamo uplatniteľné a záväzné v celom rozsahu
SMERNICE	všetky alebo určité členské štáty	záväzné vzhľadom na výsledky, ktoré sa majú dosiahnuť priamo uplatniteľné len za osobitných okolností
ROZHODNUTIA I	určené adresátom: - všetky alebo určité členské štáty - určité fyzické alebo právnické osoby	priamo uplatniteľné a záväzné v celom rozsahu
ROZHODNUTIA II	neurčené konkrétnym adresátom	záväzné v celom rozsahu
ODPORÚČANIA	všetky alebo určité členské štáty, iné orgány EÚ, jednotlivci	nezáväzné
STANOVISKÁ	všetky alebo určité členské štáty, iné orgány EÚ, neurčení	nezáväzné